

ASIA

Hallintokantelun käsittelyn viipyminen Poliisihallituksessa

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 28.7.2016 osoittamassaan kantelussa arvostellut Poliisihallituksen menettelyä hallintokanteluasiansa käsittelyssä. Kantelija on kertonut toimittaneensa Poliisihallitukselle 31.8.2015 päivätyn, muun muassa Sisä-Suomen poliisilaitoksen menettelyä koskeneen kantelukirjoituksen, johon hän ei ollut vielä oikeuskanslerille kannellessaan saanut vastausta.

SELVITYS

Kantelun johdosta on hankittu Poliisihallituksen kirjaamotoiminnasta vastaavan resurssiyksikön selvitys sekä Poliisihallituksen ja sisäministeriön lausunnot. Jäljennökset niistä oheistetaan kantelijalle tiedoksi.

LISÄSELVITYS JA TUTKINNAN ERIYTTÄMINEN

Poliisihallitus oli 22.6.2016 antanut kanteluiden ja kansalaiskirjeiden kirjaamisprosessia koskevan toimintaohjeen (POL-2016-9297). Toimintaohjeen mukaan Poliisihallituksen kirjaamo vastuuttaa sinne saapuneet Poliisihallituksen ratkaistavaksi kuulumattomat hallintokantelut tai kansalaiskirjeet sille poliisiyksikölle, joka asiat lopullisesti ratkaisee. Toimintaohjeessa todetaan mainitunlaisen vastuuttamisen perustuvan Poliisihallituksen määräykseen hallintokantelu-, kansalaiskirje- ja muiden vastaavien asioiden jakaantumisesta poliisissa (2020/2013/4388).

Tämän kanteluasian yhteydessä on hankittu lisäselvityksenä Poliisihallituksessa toimivan Poliisin tietopalvelukeskuksen lausunto sekä Poliisihallituksen ja sisäministeriön lausunnot, joissa on otettu kantaa muun ohella mainitun toimintaohjeen asianmukaisuuteen asiakirjahallinnon järjestämiselle yleisesti asetettujen vaatimusten kannalta. Totean selvyuden vuoksi, että hankitussa lisäselvityksessä käsitellyt mainittuun toimintaohjeeseen liittyvät, tämän kanteluasian tutkimisen kannalta sinällään erilliset, kysymykset on päätetty erottaa käsiteltäväksi erillisenä asiana dnro OKV/8/50/2017, jossa tullaan aikanaan antamaan erillinen ratkaisu. Tässä päätöksessäni otan näin ollen kantaa vain kantelussa esitettyihin väitteisiin ja niiden johdosta annettuihin, edellä selvitys-kohdassa mainittuihin, selvitykseen ja lausuntoihin.

RATKAISU

Asiaa koskevat säännökset

Suomen perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Hallintolain 7 §:n (368/2014) 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 18 §:n 1 momentin mukaan asiakirjan katsotaan saapuneen viranomaiselle sinä päivänä, jona asiakirja on annettu viranomaiselle. Pykälän 2 momentin mukaan postitse lähetetyn asiakirjan saapumispäiväksi katsotaan myös se päivä, jona lähetys on saapunut viranomaisen postilokeroon tai viranomaiselle on toimitettu ilmoitus lähetyksen saapumisesta postiyritykseen.

Hallintolain 20 §:n mukaan hallintoasia tulee vireille, kun asian vireille panemiseksi tarkoitettu asiakirja on saapunut toimivaltaiseen viranomaiseen tai kun asia on sille suullisen vireillepanon yhteydessä esitetty ja käsittelyn aloittamiseksi tarvittavat tiedot on kirjattu.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Hallintolain 8 a luvussa (368/2014) säädetään hallintokantelusta. Kyseiseen lukuun sisältyvän 53 b §:n 2 momentin mukaan hallintokantelua käsiteltäessä on noudatettava hyvän hallinnon perusteita ja turvattava niiden henkilöiden oikeudet, joita asia välittömästi koskee.

Tapahtumatiedot

Kantelija on arvostellut sitä, että hänen Poliisihallitukselle 31.8.2015 lähettämänsä poliisin menettelyä koskeneeseen hallintokanteluun ei ollut hänen oikeuskanslerille 28.7.2016 osoittamansa kantelun tekohetkellä edelleenkään vastattu. Tuolloin oli kulunut noin 11 kuukautta siitä, kun hän oli lähettänyt hallintokantelunsa Poliisihallitukselle.

Oikeuskanslerinviraston esittelijä on 8.8.2016 sähköpostitse tiedustellut Poliisihallitukselta kantelijan asian käsittelyn tilannetta. Poliisihallitus on samana päivänä vastannut esittelijälle, että ”Poliisihallituksen postin ruuhkautumisesta johtuen kantelu on kirjattu vasta tänään”.

Hankitun selvityksen mukaan kantelijan lähettämään asiakirjaan oli Poliisihallituksessa leimattu saapumispäivämääräksi 2.9.2015 ja asialle oli annettu asianumero kirjaamisen yhteydessä 8.8.2016. Hallintokantelun kirjaamisen myötä asia oli Poliisihallituksessa edennyt laillisuusvalvonnan valmistelijalle, joka oli 9.8.2016 lähettänyt poliisilaitokselle selvitys- ja lausuntopyyntönsä ja samalla tiedottanut kantelijaa asian käsittelyyn ottamisesta. Poliisihallitus oli ratkaissut asian 7.12.2016.

Arviointi

Kantelijan Poliisihallitukselle lähettämä hallintokantelu oli kerrotuin tavoin syyskuun alussa 2015 leimattu saapuneeksi Poliisihallitukseen. Kuten Poliisihallitus on lausunnossaan todennut, asia tulee hallintolain mukaan vireille, kun sen vireille saattamiseksi tarkoitettu asiakirja on saapunut toimivaltaiseen viranomaiseen. Kantelijan hallintokanteluasia on siten tullut Poliisihallituksessa vireille mainittuna ajankohtana.

Poliisihallituksesta elokuussa 2016 oikeuskanslerinviraston esittelijälle lähetetyn vastauksen mukaan kantelijan hallintokantelun kirjaamisen viipyminen oli johtunut Poliisihallituksen postin ruuhkautumisesta. Poliisihallituksen resurssiyksikkö on tuonut selvityksessään esille muun ohella, että kirjaamon ruuhkautumista oli aiheuttanut sekä saapuvan sähkö- että paperipostin määrän ja koon ennakoimattomuus ja laajuus. Poliisihallituksessa käsiteltävien asioiden määrä oli lisääntynyt merkittävästi vuositasolla. Resurssiyksikön mukaan kantelijan hallintokantelu oli valitettavasti jäänyt suureen paperipostitse saapuneiden kansalaiskirjeiden ja kanteluiden massaan ja kirjattu vasta suurella viiveellä. Poliisihallituksen lausunnon mukaan asiassa on saattanut tältä osin olla kysymys asian unohtumisesta tai jäämisestä tuoreempien samankaltaisten kirjattavien asioiden jalkoihin.

Asiassa on jäänyt jossain määrin avoimeksi, mistä nimenomaisesta syystä kantelijan hallintokantelu oli kirjattu Poliisihallituksessa kerrotuin tavoin vasta hyvin pitkän ajan kuluttua. Selvää mielestäni kuitenkin on, etteivät edellä mainitut Poliisihallituksen esittämät seikat oikeudellisesti hyväksyttävällä tavalla selitä asian lähes vuoden mittaista kirjaamisviivettä ja siitä aiheutunutta kanteluasian käsittelyn aloittamisen viipymistä. Ylimmät laillisuusvalvojat ovat ratkaisuissaan tuoneet esille, että asioiden viipymistä ei lähtökohtaisesti voida perustella esimerkiksi henkilöstövoimavarojen vähäisyydellä ja sen aiheuttamalla asioiden ruuhkautumisella, vaan viranomaisen on organisoitava työnsä siten, etteivät yksityisten oikeudet ja oikeusturva sen vuoksi vaarannu.

Yhdyn Poliisihallituksen lausunnossaan esittämään johtopäätökseen, että hallintolaissa tarkoitettu hallintoasian käsittelyn viivytyksettömyys vaarantuu, mikäli kirjaamotoiminnassa ilmenevän viiveen vuoksi asian käsittelyaika muodostuu jo ennen valmisteluun päätymistä huomattavan pitkäksi. Kun pääsääntöisesti vasta valmisteluvaiheessa asiaa selvitetäessä asian erityispiirteet voivat tosiasiaissa vaikuttaa hyväksyttävästi katsottavalla tavalla käsittelyn keston, asiakirjan kirjaamiseen kulunut lähes vuoden pituinen aika vaarantaa merkittävästi asian kokonaiskäsittelyajan viivytyksettömyyden.

Poliisihallitus on kertonut ryhtyneensä monenlaisiin toimenpiteisiin kirjaamotoimintansa tilanteen korjaamiseksi ja kehittämiseksi. Poliisihallituksen resurssiyksikön antaman selvityksen mukaan Poliisihallituksen kirjaamon työtilanne oli saatu vakiinnutettua. Minulla ei hankitussa selvityksessä esitetyt seikat huomioon ottaen ole Poliisihallituksen kirjaamon tapahtumajakaisen työtilanteen osalta aihetta enempiin laillisuusvalvonnallisiin toimenpiteisiin.

Johtopäätös ja toimenpide

Poliisihallitus oli tapauksessa kirjannut kantelijan hallintokantelun ja aloittanut asian käsittelyn vasta lähes vuoden kuluttua asiakirjan saapumisesta, kun oikeuskanslerinvirastosta oli tiedusteltu asian käsittelyvaihetta. Poliisihallitus ei ole esittänyt oikeudellisesti hyväksyttävää syytä kyseiselle kirjaamisviiveelle ja sen myötä hallintokantelun käsittelyn aloittamisen viipymiselle.

Kiinnitän Poliisihallituksen huomiota viranomaisen velvollisuuteen käsitellä asiat ilman aiheutonta viivytystä. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni lausuntonsa asiassa antaneelle poliisiyliohtajalle.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Markus Löfman